

Schaakmagazine - mei 2000

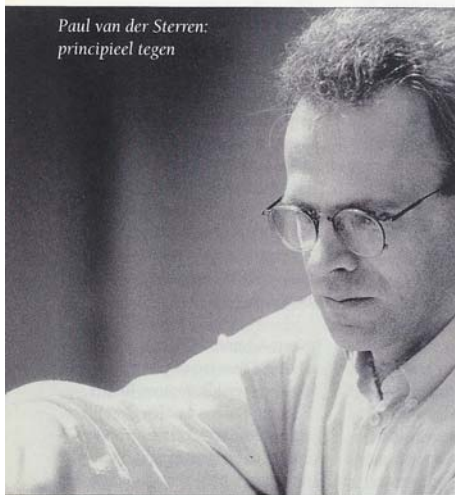
Johan Hut:

Deelname Fritz stuit op groot protest

Deelname Fritz stuit op groot protest

Het leek gewoon een volgende stap in een ontwikkeling. Deep Blue won van Kasparov, Fritz won Frankfurt en nu neemt een computer deel aan het Nederlands Kampioenschap. Een leuke primeur, vond het KNSB-bestuur, maar dat bleek een misvatting. Schakend Nederland protesteerde massaal. Johan Hut zette voor Schaak Magazine de argumenten van de protestanten op een rijtje en bekeek ze kritisch.

Johan Hut

Paul van der Sterren: principieel tegen

computerwereld en haalde zeventigduizend gulden extra sponsorgeld bij elkaar. Op 5 april belegde het bestuur in Rotterdam een persconferentie. De volgende dag barste de bom.

"Iedereen is gek geworden", had Gert Ligterink enkele dagen eerder al in De Volkskrant geschreven. In die trant ging het na de persconferentie verder.

Officieel heette het een idee van Genna Sosonko. De nestor van het Nederlandse topschaak was de wildcard aangeboden, hij had hem afgewezen en vervolgens gevraagd: "Waarom nodigen jullie geen computer uit?" Waarschijnlijk was die vraag niet al te serieus, maar hij werd door het KNSB-bestuur met beide handen aangegrepen. Een computer, dat zou pas publiciteit opleveren! De spelers werden gepolst en vonden in meerderheid dat als dit gebeurde, het prijzengeld flink verhoogd zou moeten worden. Het bestuur kwam vervolgens bij de mensen achter Fritz, het programma dat onder de werknaam Quest computerkampioen van Nederland is. Jaap van den Herik, hoogleraar informatica, benaderde relaties uit de

Oscar Lemmers coördineerde de protesten op de internetpagina www.schaakprotest.nl. Paul van der Sterren was de martelaar: hij had geweigerd om tegen de computer te spelen en zou het toernooi met een nul beginnen. Bovendien zou hij niet meedelen in het extra prijzengeld. Ligterink vroeg om een standbeeld voor Van der Sterren. Lex Jongma in *De Telegraaf*: "Nederland scoort een fenomenale primeur in het internationale schaakgeweld. Jammer, dat het deze primeur moet zijn." Hans Ree in *NRC Handelsblad*: "Dit jaar een computer, volgend jaar een paranormaal medium dat de zinnen opvangt uit hogere sferen." De toon was gezet. Hieronder een analyse van de argumenten in de pers en op de netpagina.

1. Een computer overtreedt de reglementen.

Een computer raadpleegt een databank en doet nog veel meer dingen die mensen niet mogen. Dat lijkt een sterk argument, maar is het niet. Hier bestaan namelijk al jaren regels voor.

2. Deelnemers worden tegen hun zin gedwongen om tegen de computer te spelen.

Een heel belangrijk punt, want tot voor kort kon dit niet. Wie bijvoorbeeld in een open toernooi niet tegen een computer wil spelen, krijgt een andere tegenstander. Van der Sterren krijgt voor zijn weigering echter een sportieve en een financiële straf.

3. Computerschaak is een andere discipline dan mensenschaak

Gevleugelde uitdrukking: er doet toch ook geen hijskraan mee aan het NK gewichtheffen? Van der Sterren: "Schaken is een krachtmeting tussen twee mensen, met hun eigen karakter, hun zenuwen, hun creativiteit." Maar Jeroen Piket: "Schaken is nou eenmaal de enige sport waarin een gevecht tussen mens en machine mogelijk is."

4. Het gaat erom wie de sterkste schaker van Nederland is.

Duidelijk, Fritz heeft in die strijd niets te zoeken.

5. De Bosniërs zijn uitgesloten omdat ze niet voor het Nederlandse team willen spelen, maar Fritz zal dat ook niet doen

Formeel niet juist: van de deelnemers wordt slechts verlangd dat ze niet voor een ander nationaal team zullen spelen. Maar dat lijkt me een woordenspel, dat aan Predrag Nikolic en Ivan Sokolov moeilijk uit te leggen is.

6. Deelname van Fritz gaat ten koste van deelname van een mens

Geen speld tussen te krijgen, maar toch geen reden voor verontwaardiging. De volgende spelers op de ranglijst zijn namelijk schakers die hun kans in de voorwedstrijden hebben gehad.

7. De aantrekkingskracht zou van het schaken zelf moeten uitgaan, niet van de fratsen er omheen

Dit punt riep heel veel verontwaardiging op. Ligterink: "De KNSB heeft geen zelfrespect." Ree: "Het gaat de KNSB om de media die niet van schaken houden, maar wel van een geintje." Anjo Anjewierden verwees op zijn website naar de handbaldaames, die uit de kleren gingen om de aandacht op zich te vestigen. Velen wezen erop dat dit soort publiciteit negatief kan uitpakken. Het imago van de schaaksport wordt geschaad, het rumoer zal toekomstige sponsors afschrikken.

ging op. Ligterink: "De KNSB heeft geen zelfrespect." Ree: "Het gaat de KNSB om de media die niet van schaken houden, maar wel van een geintje." Anjo Anjewierden verwees op zijn website naar de handbaldaames, die uit de kleren gingen om de aandacht op zich te vestigen. Velen wezen erop dat dit soort publiciteit negatief kan uitpakken. Het imago van de schaaksport wordt geschaad, het rumoer zal toekomstige sponsors afschrikken.

8. Een plaats op het NK blijkt te koop te zijn.

Dit veel gelezen argument is niet correct. Het bestuur heeft besloten een computer uit te nodigen en heeft toen voor de Nederlandse computerkampioen gekozen. Pas daarna is het geld gaan zoeken, onder andere bij Fritz zelf.

9. Fritz heeft zich niet geplaast, we weten ook niet of hij sterk genoeg is.

Dit is een officieel argument van de actie Schaakprotest, maar wel het zwakste. Voor een wildcard kun je je namelijk per definitie niet plaatsen. En wat het tweede deel betreft: dat kun je alleen volhouden als je geen schaakbladen leest.

10. De kampioen heeft een voorbeeldfunctie.

Een leuk argument van Groninger Joop Houtman. Hij vindt dat de kampioen clubschakers moet inspireren en enthousiast maken en dat een computer daartoe niet in staat is.

Alternatieven

Toch bleken de tegenstanders geen computerhaters en noemden interessante alternatieven. Paul Koks: "Het NK voor computers gelijk met het NK voor mensen." Piet Peelen: "Een kampioenschap tussen mensen, met daarnaast een schaduwranglijst met de computer." Bert Breuker: "De winnaar een match tegen Fritz laten spelen, maar natuurlijk niet met het kampioenschap als inzet. En dan niet weer voor een lullig bedragje van zeventigduizend gulden. De computer zal winnen en heeft dan gebruik gemaakt van een heel goedkoop medium om exposure te genereren." Wauw, dat is pas echt schande!

(Dit artikel werd geschreven voor het NK van start ging.)